

Handreiking Besluitvorming gemeentelijke accountantsdienst

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	7
I. Afwegingen gemeentelijke accountantsdienst	9
1. Continuïteit	9
2. Kwaliteit	9
3. Kosten	10
4. Samenwerking	10
5. Onafhankelijkheid	12
6. Toezicht	12
II. Het stappenplan	15
Stap 1. Overleg en voorstel	16
Stap 2. Inrichting projectgroep	16
Stap 3. Oprichting GAD	17
Stap 4. Inwerkperiode GAD	17
Stap 5. Begeleiding GAD	17
Stap 6. Besluit voortgang GAD	18
III. Vragen ter overweging	21
Bijlage 1: voorbeeld exit-strategie	22

Colofon

Deze brochure is geschreven in opdracht van VNG-commissie Financiën en VNG-commissie Raadsleden en Griffiers.

Auteurs

R. Flinterman en A. van den Berg

Begeleiding

G. van Soest (lid VNG-bestuur en gemeente Venlo) en
A. Dijke (VNG)

Coverfoto

A. Roelofsz

Dank aan alle geïnterviewden voor hun input

Inleiding

Wat is wenselijk: de jaarlijkse controle van de jaarrekening uitbesteden of dit laten doen door een eigen Gemeentelijke Accountantsdienst (GAD)? Het is een vraag die bij steeds meer gemeenten speelt. Deze handreiking ondersteunt bij de besluitvorming hierover. In het eerste deel staan voor- en nadelen van een GAD op een rij, aangevuld met risico's en tips. Besluit u een GAD op te richten, dan kunt u gebruik maken van het stappenplan in het tweede deel. Tot slot vindt u een aantal vragen die als start kunnen dienen voor een gesprek over de wenselijkheid van een GAD.

Op grond van de Gemeentewet¹ is de gemeenteraad bevoegd om een of meer accountants aan te wijzen voor de controle op de jaarrekening. De accountant controleert de jaarrekening en geeft zijn oordeel hierover. De wet schrijft niet voor of deze controle wordt gedaan door een externe accountant of door een gemeentelijke accountantsdienst.

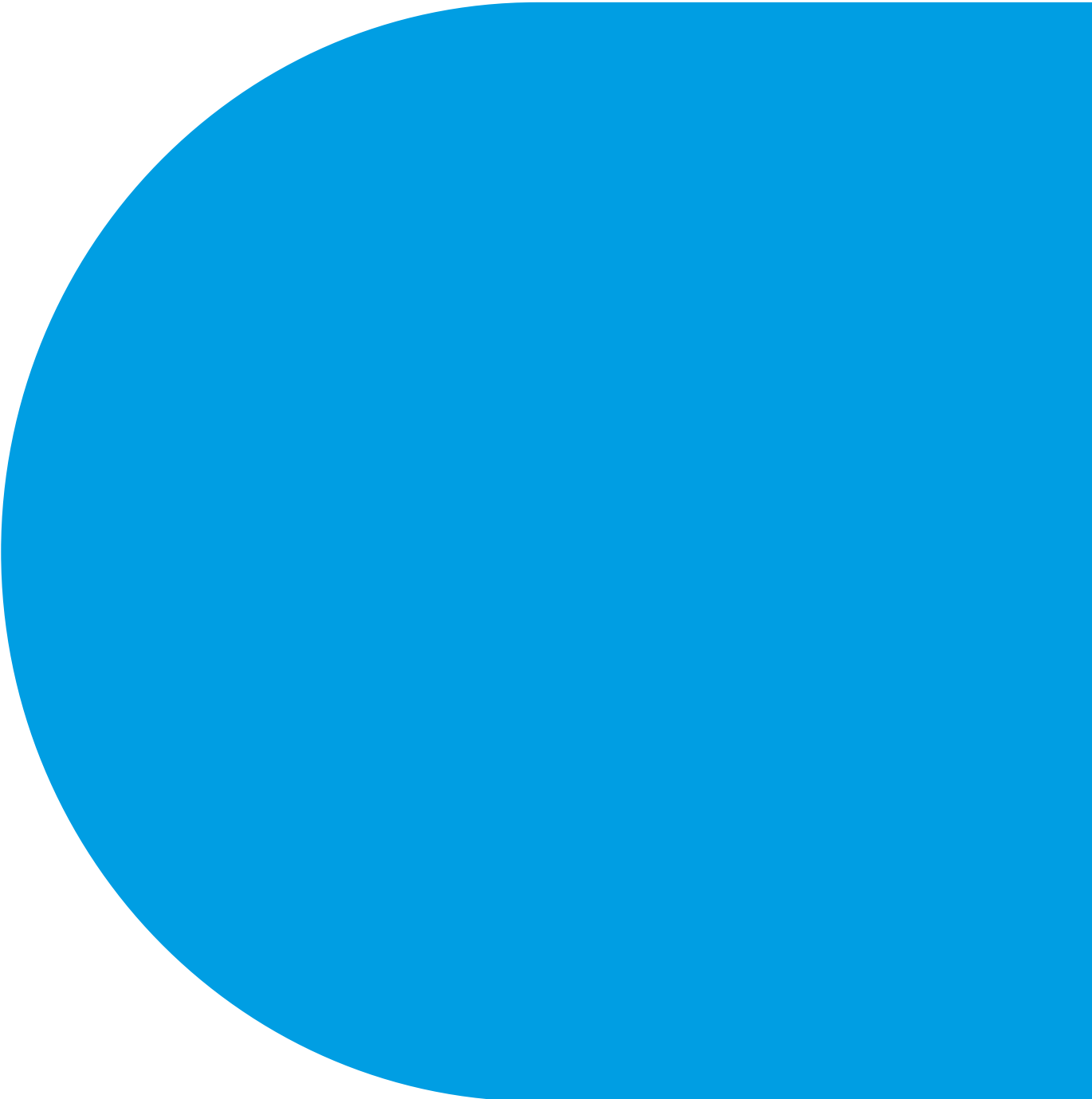
Een gemeentelijke accountantsdienst is een accountantskantoor net als alle andere accountantskantoren. Voor alle kantoren gelden dezelfde controlerichtlijnen, vastgesteld door de beroepsorganisatie van accountants. Op dit moment hebben alleen de gemeenten Den Haag en Amsterdam een gemeentelijke accountantsdienst.

De redenen om een eigen GAD op te richten zijn divers. De continuïteit van de controle, het wegvallen van periodieke aanbestedingen en de nabijheid van een accountant die thuis is in de gemeente zijn aspecten die een rol kunnen spelen in de besluitvorming. Maar hoe zit het met de onafhankelijkheid van een GAD? En de kosten? Hoe regel je de kwaliteit? Hieronder staan de afwegingen op een rij.

De VNG biedt deze handreiking aan, omdat we zien dat het thema van de gemeentelijke accountantsdienst leeft bij gemeenten. Met deze handreiking willen we voorzien in informatie hierover. Daarbij moet opgemerkt dat de informatie wellicht niet volledig is². Er zijn geen voorbeelden van recent opgerichte GAD's. Bovendien zijn er meerdere wegen die naar een GAD leiden, gemeenten kunnen hierin hun eigen keuzes maken. Verder onderstrepen we dat de VNG geen voor- of tegenstander is van een GAD.

1 Artikel 213 lid 2

2 Er zijn diverse rapporten en brieven over wettelijke controles. Het veld is in beweging. Dat heeft mogelijk op termijn invloed op de inhoud van deze brochure.

I. Afwegingen gemeentelijke accountantsdienst

1. Continuïteit

Het vinden van een goede externe accountant is niet eenvoudig. De aanbesteding van een accountantskantoor vereist veel inhoudelijke kennis. In de praktijk blijkt het dan ook lastig om tot een goede keuze te komen. Bovendien is het zo dat bij de inhuur van een accountantskantoor niet vast staat wie uw accountant wordt.

Bij een GAD hoeft u geen aanbesteding meer te doen. Verder stelt u bij een GAD zelf iemand aan. U weet dus wie volgend jaar uw accountant is. Medewerkers van de GAD zijn vaste aanspreekpunten. Door de kennis te organiseren in een stabiel team wordt de continuïteit geborgd.

Belangrijk daarbij is wel de vraag wat uw gemeente verlangt van de accountant: alleen controle van de jaarrekening of brede ondersteuning gedurende het jaar. Dit kan meespelen bij de overweging wel of niet een GAD in te stellen.

Nadeel van een GAD is dat de werving lastig kan zijn, omdat er een tekort is aan accountants. Tegelijkertijd horen we vaak dat gemeenten een betere werk-privé balans bieden dan private partijen en daarmee een aantrekkelijker werkgever kunnen zijn. Mogelijk kunnen de GAD's onderling ook samenwerken, als het gaat om personele vervanging en loopbaanmogelijkheden.

2. Kwaliteit

Een GAD heeft een externe en een interne functie. De externe functie richt zich op de controle van de jaarrekening. De interne functie bestaat eruit dat de GAD het hele jaar door de raad en het college kan ondersteunen bij onderzoeken en vragen.

Met een GAD kunt u een goede aansluiting realiseren tussen externe en interne controle³. Accountants van de GAD zijn het hele jaar door aanwezig en kennen de organisatie, de omgeving en de raadsleden.

³ Een wens die ook is geuit door de commissie Depla: "Vernieuwing Accountantscontrole Gemeenten"

Wanneer de GAD bij controle van de jaarrekening leemten ontdekt in de interne beheersing, zullen de accountants dit niet alleen opmerken, maar ook aangeven wat mogelijke oplossingen zijn.

Wanneer een GAD te veel bemoeienis heeft met de organisatie bestaat wel het risico dat de objectiviteit negatief wordt beïnvloed. Scheiding tussen controle en advies is niet verplicht, maar gezonde afstand houden is wel van belang. Zie verder onder punt 5. Onafhankelijkheid.

3. Kosten

De kosten van een GAD zijn afhankelijk van meerdere factoren. Als vuistregel geldt een bedrag tussen € 2 en € 4 per inwoner. Factoren die verder meewegen in de kosten van een GAD zijn:

- omvang van de taken
- aantal fte's
- de mate waarin de administratieve organisatie op orde is
- het aantal verbonden partijen en de financiële omvang hiervan

De accountantscontrole vindt vaak plaats in de eerste helft van het jaar. Buiten die periode kan de GAD andere controles doen, bijvoorbeeld van subsidieverantwoordingen, en de interne controle verbeteren. Piekbelasting in de eerste helft van het jaar kan ook opgevangen worden door tijdelijke externe inhuur.

De vraag is hoe de kosten zoveel mogelijk beperkt blijven. Door de controles gespreid over het jaar te doen bij de verschillende aangesloten gemeenten (zie punt 4. Samenwerking), kunnen gemeenten de kosten van een GAD drukken. Daarbij moet de jaarrekeningen natuurlijk wel binnen de wettelijke termijn vastgesteld worden.⁴ De kosten kunnen verder worden beperkt door de dienst geen eigen kantoor te geven, maar medewerkers te huisvesten bij de aangesloten gemeenten. Mogelijk is voor ondersteunende activiteiten (secretariaat) wel behoefte aan een klein eigen kantoor.

Tip: Controlekosten apart begroten

Begroot de controlekosten separaat van de overige dienstverlening van de GAD, zoals advies. Dat vergemakkelijkt de vergelijking met de kosten van externe accountantskantoren.

Tip: Koepelorganisatie voor vaktechniek oprichten

Vaktechniek is een tijdrovende en dus kostbare zaak in accountancy. Daarom is het raadzaam een koepelorganisatie van GAD's op te richten. Deze koepelorganisatie kan banden aangaan met de beroepsorganisatie (NBA) en andere raadgevende organisaties, zoals de commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO). Daarmee ontstaat een efficiënte kwaliteitsborg voor de aangesloten GAD's en een platform voor vaktechnisch overleg. In de koepelorganisatie kunnen onder meer vaktechnische handboeken worden ontwikkeld voor alle aangesloten GAD's. Dat leidt tot kostenreductie voor de aangesloten GAD's. De GAD's van Amsterdam en Den Haag zouden hierin een voortrekkersrol kunnen vervullen.

4. Samenwerking

Amsterdam en Den Haag hebben zelf een GAD opgericht. Zelf doen is logisch als de gemeente groot genoeg is. Kleinere gemeenten kunnen voor de oprichting van een GAD beter samenwerken met andere gemeenten. Op die manier kunnen zij kwaliteit en continuïteit borgen en kosten beperken. Verder zijn er bij samenwerking schaalvoordelen door kennisdeling. Met een gezamenlijke GAD kan een vorm van uniformering in administratieve procedures ontstaan, waardoor de GAD minder procedures hoeft te beoordelen.

⁴ Artikel 198 Gemeentewet

Welke gemeenten werken het best samen? Gemeenten die elkaars kennis en kunde willen gebruiken om gezamenlijk tot resultaat te komen. Gemeenten die een gemeenschappelijk doel en een zekere gelijkwaardigheid hebben. Onderling vertrouwen is belangrijk. Uitgangspunt is dat de samenwerking voor onbepaalde tijd is. Wanneer een gemeente plotseling besluit 'eruit te stappen', kan dat duur uitpakken voor de achterblijver(s).

Tip: Vooraf afspraken maken

Het is raadzaam om vooraf afspraken te maken over de inzet van de capaciteit en een eventuele exit (zie bijlage 1 voor een praktijkvoorbeeld).

Bij samenwerken is een aantal opties mogelijk: de gemeenschappelijke regeling, de centrumgemeenteconstructie, publiek-private samenwerking en de gezamenlijke private partij. De eerste twee opties worden hieronder beschreven. De laatste twee opties lijken op de private externe controle waar de meeste gemeenten nu gebruik van maken. Ze worden hier verder niet beschreven.

Gemeenschappelijke regeling

Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)⁵ kunnen gemeenteraden een gemeenschappelijke regeling treffen ter behartiging van bepaalde belangen van hun gemeenten. Dat betekent dat gemeenteraden via een gemeenschappelijke regeling samen een GAD kunnen oprichten die wordt belast met de uitoefening van accountantstaken voor die gemeenten. Voorbeelden van vergelijkbare gemeenschappelijke regelingen zijn de Randstedelijke Rekenkamer en de Rekenkamer Oost-Nederland.

Mogelijk kunt u de GAD onderbrengen in een bestaande gemeenschappelijke regeling. Hiermee zijn schaalvoordelen te behalen voor wat betreft overhead en spreiding van werkzaamheden. Belangrijk is dat de bestaande gemeenschappelijke regeling 'beleidsarm' is, zoals bijvoorbeeld bij een belastingsamenwerking. Uiteraard moet de onafhankelijke positie van de GAD binnen de gemeenschappelijke regeling wel worden geborgd.

Het is ook denkbaar dat de bestaande gemeenschappelijke regeling gebruikt wordt als tussenoplossing, om vandaar uit tot een aparte gemeenschappelijke regeling te komen.

Tip: Verschillen inzichtelijk maken

Bij de gemeenschappelijke regeling kunnen de kosten van een GAD worden verdeeld op basis van inwonersaantallen. Maar ook de kwaliteit van de administratieve organisatie speelt een rol. Als de kwaliteit per gemeente verschilt, leidt dat tot een verschil in controle-uren. Het is raadzaam dit vooraf inzichtelijk te maken en afspraken hierover te maken.

Centrumgemeenteconstructie

Bij een centrumgemeenteconstructie komen de deelnemende gemeenten overeen dat de bevoegdheden van het samenwerkingsverband worden uitgeoefend door het bestuur van een van de deelnemende gemeenten, de centrumgemeente.

De centrumgemeenteconstructie is ook gebaseerd op de Wgr. De bevoegdheid tot aanwijzing van een accountant wordt dan uitgeoefend door de centrumgemeente. De andere gemeenten in de regeling verlenen hiervoor aan de centrumgemeente mandaat. Aangezien de Gemeentewet expliciet regelt dat de raad de accountant zelf aanwijst, staat niet onomstotelijk vast dat dit is toegestaan. Het is evenwel verdedigbaar de centrumgemeenteconstructie toe te passen, zolang er sturing is vanuit de mandaterende gemeenten op de aanwijzing van de accountant. Ook is van belang dat iedere gemeente gelijke invloed op de besluitvorming heeft. Goede contractuele afspraken over de dienstverlening en de kosten zijn nodig.

⁵ Een bedrijfsvoeringsorganisatie, onderdeel van de Wgr, is ook mogelijk.

5. Onafhankelijkheid

Hoe onafhankelijk is een accountant die betaald wordt door zijn opdrachtgever? De onafhankelijkheid van een GAD is gewaarborgd doordat benoeming en ontslag bij de raad liggen en het budget voor de GAD door de raad wordt vastgesteld. Winststreven ontbreekt⁶. De focus van de accountant kan volledig liggen bij de ondersteuning van de controlerende taak van de raad.

De GAD wordt als gemeentelijke dienst rechtstreeks geplaatst onder de raad. De raad benoemt dan ook de directeur van de GAD. De directeur dient een deskundige te zijn zoals bedoeld in artikel 393, eerste lid van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. De raad heeft de bevoegdheid om te besluiten een arbeidsovereenkomst aan te gaan met de directeur.

De directeur van de GAD kan in overleg met de raad, bijvoorbeeld via de Rekening- of Auditcommissie, komen tot de begroting van zijn dienst. Om de governance van de GAD te borgen kan de raad een commissie Bedrijfsvoering GAD benoemen. Deze kan in twee tot drie bijeenkomsten per jaar de kwaliteit van de GAD beoordelen, onder meer door kennis te nemen van de rapporten van de lokale rekenkamer over het functioneren van de GAD.

Vervolgens stelt de raad de controleverordening vast waarin zij de accountantscontrole⁷ van de jaarrekening opdraagt aan de GAD. In de verordening kan ook worden geregeld onder welke voorwaarden het college opdrachten voor specifieke onderzoeken kan geven aan de GAD. Bijvoorbeeld: alleen als de onafhankelijkheid van de GAD daardoor niet wordt aangetast. Ook is het raadzaam om bij aparte opdrachten duidelijk te maken wat de aard is van de opdracht.

6. Toezicht

Toezicht door lokale rekenkamer

De controle van de jaarstukken van de gemeente is een wettelijke controle als bedoeld in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta). Voor accountants in gemeentelijke dienst is een uitzonderingsbepaling opgenomen⁸, die regelt dat deze accountants geen vergunning nodig hebben van de AFM en niet vallen onder het toezicht van de AFM. Het toezicht op een GAD is belegd bij de lokale rekenkamer⁹.

Volgens de Gemeentewet onderzoekt de lokale rekenkamer(functie) de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het gemeentebestuur¹⁰. De kennis van het accountantsberoep zal verschillen per lokale rekenkamer. Bij de oprichting van een GAD is het dan ook goed om de invulling van de toezichtstaak met de lokale rekenkamers te bespreken. Hoe doen zij aan kennisopbouw? Welk profiel moeten rekenkamerleden hebben? Bij een GAD van meerdere gemeenten kunnen de rekenkamers ook afspraken maken over deze kennisopbouw. Verder kunnen rekenkamers afspreken of één rekenkamer hierin als trekker fungeert.

Kwaliteitstoetsing door beroepsgroep

De Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) voert toetsingen uit op het kwaliteitssysteem van accountantskantoren¹¹. De gemeenten Amsterdam en Den Haag hebben voor

6 Vernieuwing Accountantscontrole Gemeenten, D. Van der Zon (blz. 51)

7 Als bedoeld in artikel 213, tweede lid van de Gemeentewet

8 Artikel 5, lid 2 WTA

9 Artikel 184a Gemeentewet

10 Artikel 182 Gemeentewet

11 NBA: Verordening op de kwaliteitsbeoordelingen, Art 3-lid 1

hun GAD's deze toetsing belegd bij het samenwerkingsverband Kwaliteitstoets Overheidsauditors (KOA). De KOA is hiertoe geaccrediteerd door de Raad van Toezicht van het NBA¹².

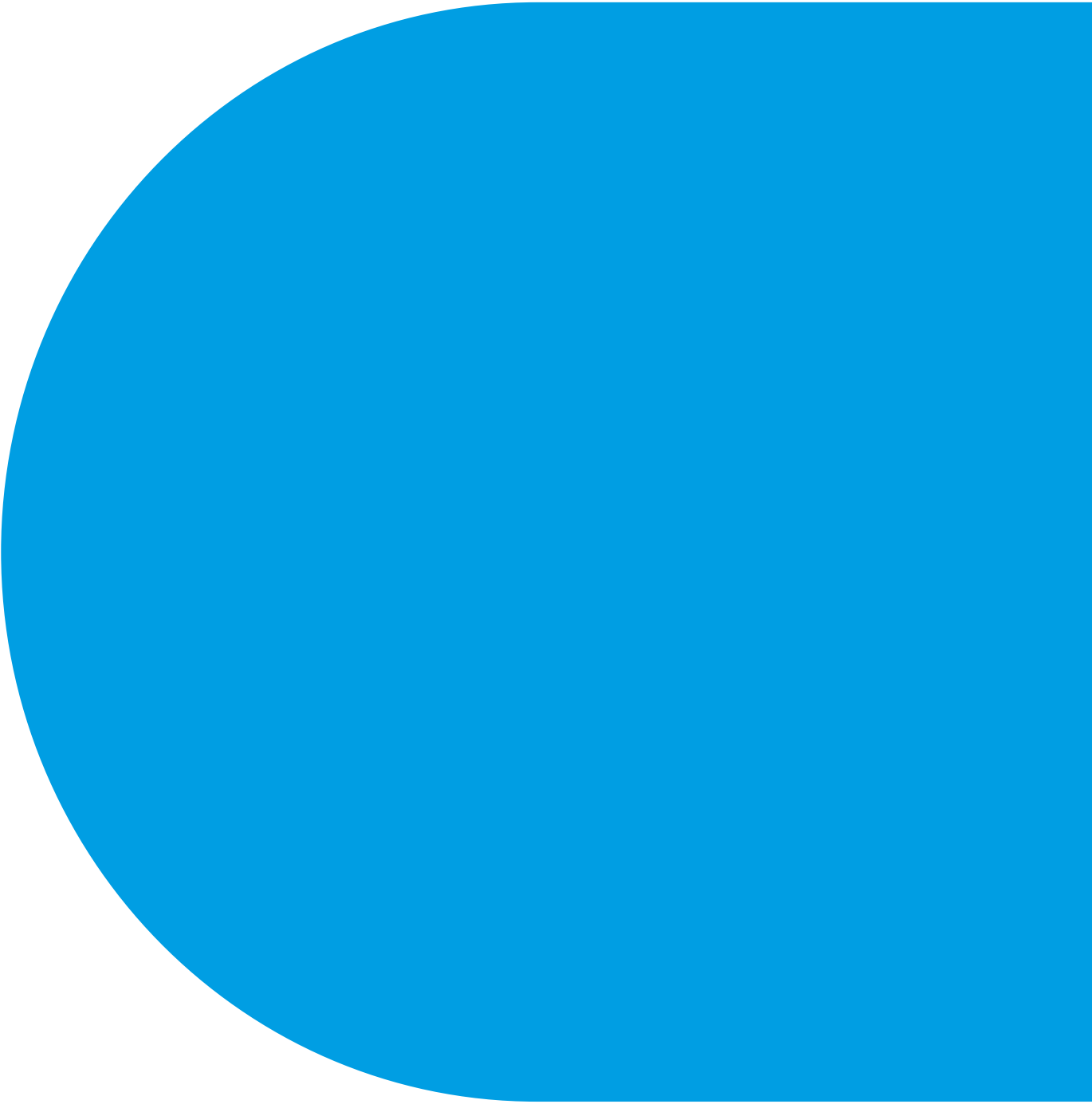
KOA is een samenwerking tussen verschillende overheidsorganisaties. Eens in de vier jaar verricht KOA een kwaliteitstoets bij haar leden. Dat wil zeggen: de accountants die bij KOA zijn aangesloten toetsen elkaar (met gesloten beurzen). De Raad van Toezicht beoordeelt de toetsingsverslagen en stuurt haar eindoordeel naar de directeur van de GAD. Aansluiting bij KOA voor nieuwe GAD's lijkt voor de handen te liggen, omdat dit samenwerkingsverband gespecialiseerd is in overheidsorganisaties.

Tot slot

De beslissing om een GAD op te richten is een strategische keuze. Deze hangt in sterke mate af van de situatie waarin de gemeente verkeert. De wensen van de raad ten aanzien van ondersteuning en kwaliteit zouden daarbij leidend moeten zijn. Wil de raad een accountant overwegend voor de controle van de jaarstukken of wil zij ook breder ondersteund worden bij de bedrijfsvoering?

De afhankelijkheid van derden bij externe inhuur kan een argument zijn pro GAD. Anderzijds kan de vraag of een GAD een kerntaak is van de gemeente ook politieke discussie opleveren. Kortom, wel of geen GAD is niet een vraag die makkelijk te beantwoorden is. Bovenstaande afwegingen helpen wellicht bij het maken van een keuze.

12 Zie bijvoorbeeld Verslag van de Werkzaamheden Toetsingscyclus 2018, NBA Raad voor Toezicht

II. Het stappenplan

Heeft uw gemeenteraad besloten een eigen GAD op te richten? Dan is een aantal stappen nodig om tot een operationele GAD te komen. Hieronder zijn de stappen beschreven. Het stappenplan is een handreiking, uiteraard kunt u het proces op uw eigen manier invullen.

In dit stappenplan hebben we gekozen voor uitwerking in de gemeenschappelijke regeling. Voor de centrumgemeenteconstructie is dit stappenplan ook bruikbaar.

Stappenplan GAD

Indicatie doorlooptijd: max. 3 jaar

Start GAD als controlerend accountant

Stap 1. Overleg en voorstel

Voorafgaand aan het proces van oprichting van een GAD polsen gemeenteraden elkaar of er belangstelling is voor zo'n gezamenlijke dienst. Zo ja, dan kan een griffie een startbijeenkomst organiseren. Bij voorkeur zijn alle voorzitters van de Rekening- of Auditcommissies van de deelnemende gemeenten bij de startbijeenkomst aanwezig.

Wanneer het overleg uitmondt in een voorstel om gezamenlijk onderzoek te doen naar oprichting van een gemeenschappelijke regeling GAD, dan gaat dat voorstel naar de gemeenteraden. Daarbij krijgen de raden ook informatie over het vervolgtraject. Wanneer krijgen ze een principebesluit voorgelegd en wanneer een definitief besluit? De deelnemende gemeenten kunnen vervolgens een intentieverklaring vaststellen voor de oprichting van een GAD. Het is raadzaam om ook wethouders Financiën en concerncontrollers te betrekken in het proces.

Stap 2. Inrichting projectgroep

2a. Aanstelling bestuurlijke en ambtelijke trekker

Als er een intentieverklaring is om een gemeenschappelijke regeling GAD te organiseren, wordt een projectgroep ingericht. Hiervoor worden een bestuurlijke en een ambtelijke trekker benoemd. De bestuurlijke trekker kan een burgemeester of wethouder zijn van één van de gemeenten. De ambtelijke trekker kan de beoogde directeur van de GAD zijn. De projectgroep kan zich laten ondersteunen door een griffie.

2b. Start projectgroep

De projectgroep heeft als taak beleid en organisatie van de GAD voor te bereiden. De projectgroep maakt daarvoor een plan van aanpak waarin beschreven wordt hoe de deelnemende gemeenten willen komen tot een GAD, met tijdpad en conceptbegroting. De projectgroep wint fiscaal advies in over BTW en vennootschapsbelasting (Vpb) en zorgt voor de communicatie met de huidige accountant(s). Verder draagt de projectgroep kandidaten voor, zowel voor het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur. Daarnaast informeert de projectgroep de gemeenteraden of voorzitters van de Rekening- of Auditcommissie over voortgang en keuzes.

Tip: Dagelijks bestuur beperken

Het algemeen bestuur is het hoogste orgaan en stelt de directeur van de GAD aan. Tot de bevoegdheden van het algemeen bestuur behoren¹³ verder het vaststellen en wijzigen van de begroting en het vaststellen van de rekening. Het dagelijks bestuur is op grond van de Wgr¹⁴ onder meer bevoegd beslissingen van het algemeen bestuur voor te bereiden en uit te voeren, regels vast te stellen en ambtenaren te benoemen. Gelet op de verwachte beperkte omvang in fte van de GAD is het vanwege efficiency raadzaam het dagelijks bestuur te beperken tot de directeur of het directieteam van de GAD.

Tip: Looptijd huidige contracten afstemmen

Stem de looptijd van de huidige contracten waar mogelijk af op de daadwerkelijke start van de GAD als controlerend accountant.

13 Artikel 34 Wgr

14 Artikel 33b

Stap 3. Oprichting GAD

3a. Accordering door de raden

De deelnemende gemeenten hebben nu de beschikking over alle relevante stukken om een besluit te nemen over het voorstel voor oprichting van de GAD. Pas nadat alle raden het voorstel hebben geaccordeerd, kan de GAD opgericht worden. Daarvoor zijn een aantal zaken nodig:

- Vaststelling gemeenschappelijke regeling GAD
- Inschrijving bij de Kamer van Koophandel
- Aanmelding bij de Belastingdienst (loonbelasting, BTW, evt. Vpb)
- Vaststelling begroting voor het eerste jaar

Let op: De GAD is nu een organisatie in opbouw en nog niet rijp om te controleren. U kunt uw huidige accountant dus nog niet opzeggen.

3b. Aanstelling directeur GAD

Het algemeen bestuur neemt vervolgens een directeur in dienst. Als dit niet de ambtelijke trekker is, dan moet een wervingstraject ingesteld worden.

Stap 4. Inwerkperiode GAD

Tussen oprichting van een GAD en de daadwerkelijke start van de dienst als controlerend accountant moet u rekening houden met een inwerkperiode van één tot drie jaar. In deze periode organiseert de directeur het auditteam. Dit team brengt allereerst de processen van de gemeenten en de maatregelen van interne beheersing in kaart. Hoe snel dit gaat is mede afhankelijk van de kwaliteit van de processen en maatregelen. Omdat sprake is van een nieuwe accountantsorganisatie, is het goed om de auditors te laten werken met de nieuwste controletechnieken, zoals data-analyse.

In de inwerkperiode leren de auditors tot in de haarvaten hoe de gemeenten in elkaar zitten en kunnen zij bijdragen aan verbetering van de interne beheersing en bedrijfsvoering. Daardoor hebben de auditors in deze fase al toegevoegde waarde voor zowel raad als college.

De directeur van de GAD rapporteert in de inwerkperiode periodiek aan het algemeen bestuur over de voortgang in de controletaak. Onderwerpen die hierbij aan de orde komen zijn:

- Hoeveel tijd is nog nodig tot daadwerkelijk operationeel zijn?
- Wat heeft de dienst tot nu toe gekost en wat gaat het nog kosten?
- Wat zijn de opbrengsten? Bijvoorbeeld verbetering interne beheersing van de gemeenten.
- In welke mate wordt al voldaan aan vaktechnische kwaliteitseisen en eisen van de rekenkamer?

Stap 5. Begeleiding GAD

5a. Begeleiding door KOA

Het vaktechnische gedeelte van de controles wordt beoordeeld door het NBA, in het bijzonder het samenwerkingsverband KOA. Het is dan ook zaak dat de directeur van de GAD in de inwerkperiode contact opneemt met KOA over begeleiding, zodat de GAD aan de kwaliteitseisen zal voldoen. Wanneer de GAD klaar is voor de controletaak, kan een entreetoets van KOA dit staven.

5b. Toezicht door rekenkamers

Wanneer de GAD de jaarrekeningen gaat controleren, staan deze controles onder toezicht van de lokale rekenkamers. Het is daarom goed uit de deelnemende gemeenten een afvaardiging van lokale rekenkamers samen te stellen, die gedurende de inwerkperiode betrokken is bij de GAD. Verder kunnen de lokale rekenkamers na de inwerkperiode een entreetoets uitvoeren. De afzonderlijke rekenkamers blijven wel ieder zelf wettelijk verantwoordelijk.

Stap 6. Besluit voortgang GAD

Op basis van de periodieke rapportages van de directeur van de GAD en de beoordeling van de lokale rekenkamers en KOA neemt het algemeen bestuur een besluit¹⁵ over de voortgang van de GAD. Drie keuzes zijn mogelijk: stoppen met de GAD, doorgaan met de inwerkperiode of starten als controlerend accountant.

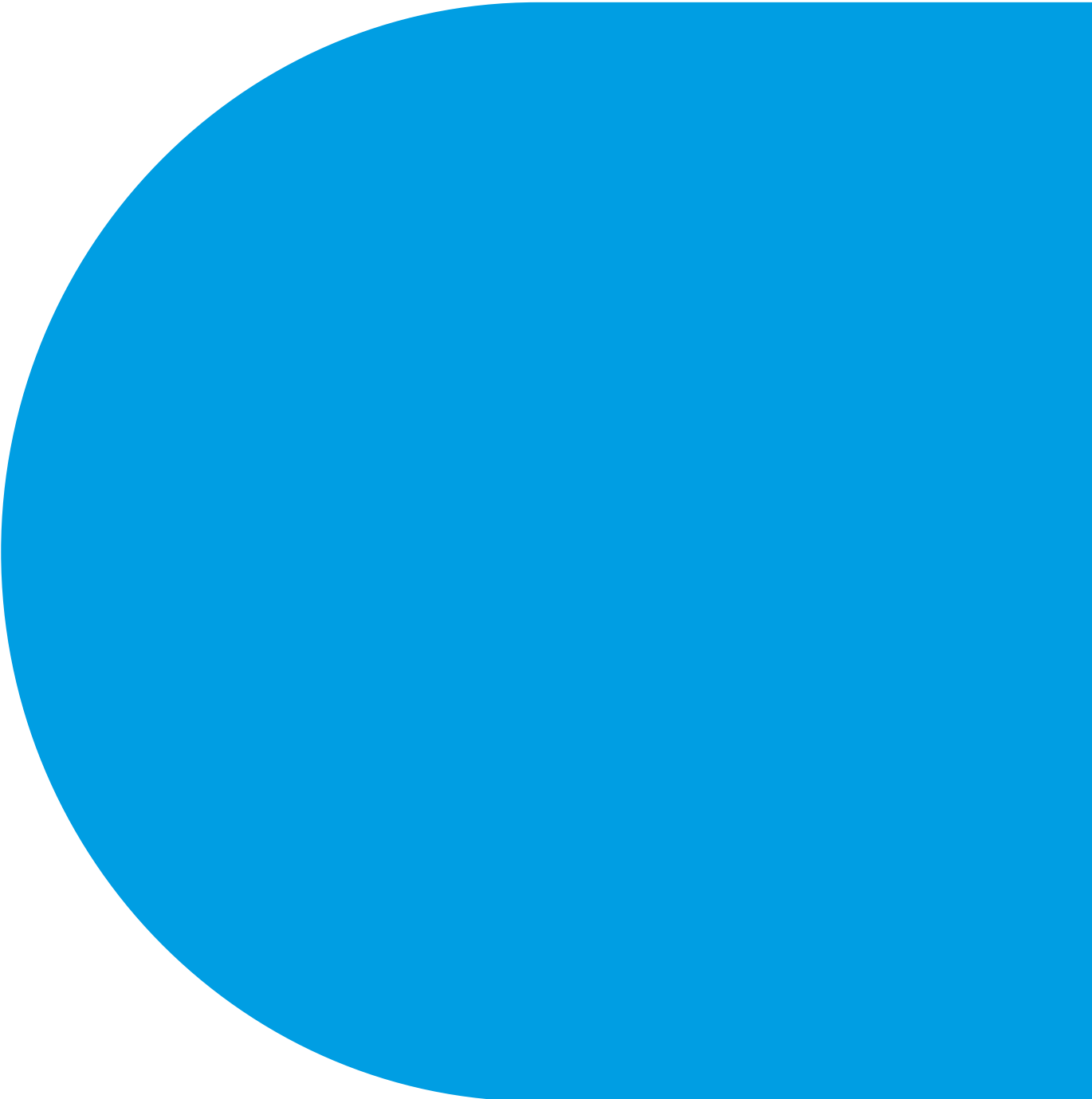
Als besloten wordt om te stoppen, zijn (hopelijk) toch een aantal zaken opgepakt, zoals verbetering van de interne beheersing en bedrijfsvoering. Het inmiddels aangenomen personeel kan mogelijk instromen bij de deelnemende gemeenten.

Als voor de directeur van de GAD, KOA en de lokale rekenkamers de signalen op groen staan, kunnen de gemeenteraden besluiten tot wijziging van de controleverordeningen met daarin de aanstelling van de GAD als accountant van de gemeenten. Belangrijk aandachtspunt daarbij is dat alle gemeenteraden steeds op basis van dezelfde stukken een eensluidend besluit nemen.

Vervolgens kan de GAD van start als controlerend accountant.

¹⁵ Er is geen wettelijke termijn voor dit besluit. In deze brochure hanteren we het advies de inwerkperiode maximaal drie jaar te laten duren.

III. Vragen ter overweging

1. Willen we de jaarlijkse controle van de jaarrekening uitbesteden of willen we een eigen gemeentelijke accountant?
2. Willen we van onze accountant alleen een controleverklaring of willen we gedurende het jaar een brede ondersteuning, bijvoorbeeld voor verbetering van de interne beheersing en bedrijfsvoering?
3. Met welke gemeenten zouden we een GAD willen oprichten?
4. Als we een GAD zouden oprichten met andere gemeenten, denken we dat we hier met zijn allen beter van worden, bijvoorbeeld door van elkaars processen te leren?
5. Zijn we straks meer of minder geld kwijt aan de controle? Als het meer is, hebben we dat er dan voor over?
6. De periode van oprichting tot start van de GAD als accountant kan één tot drie jaar in beslag nemen (in deze handreiking gaan we uit van maximaal drie jaar). In die periode kan sprake zijn van extra kosten. Hebben we dat ervoor over? En over welk bedrag praten we dan?
7. Met wie gaan we deze vragen doornemen: alleen met raadsleden, met het college, met de ambtelijke top, met raden van gemeenten waarmee we een GAD zouden willen oprichten?

Bijlage 1: voorbeeld exit-strategie

Gemeenschappelijke Regeling samenwerking vastgoedinformatie, heffing en waardebepaling (SVHW)

Deze GR is opgericht in 2015 door: het dagelijks bestuur van het waterschap Hollandse Delta, de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Alblasterdam, Albrandswaard, Altena, Barendrecht, Brielle, Goeree-Overflakkee, Hardinxveld-Giessendam, Hellevoetsluis, Hoeksche Waard, Krimpenerwaard, Lansingerland, Nieuwkoop, Westvoorne, en het College van Dijkgraaf en Heemraden van het Waterschap Hollandse Delta.

Bij inwerkingtreding van deze GR is stilgestaan bij de mogelijkheid dat een der leden op enig moment uit de GR wil stappen. Dat heeft financiële gevolgen voor de GR en de achterblijvers. De eerder bedoelde exit strategie is door deze GR verwoord in onderstaande artikel van deze GR.

Artikel 26: Uittreding

1. Voor uittreding uit de Regeling wordt een opzegtermijn van ten minste één kalenderjaar in acht genomen. Gedurende drie kalenderjaren na de datum van toetreding tot de Regeling is uittreding niet mogelijk.
2. Het voornemen tot uittreding wordt bij aangetekende kennisgeving aan de voorzitter van het Algemeen bestuur medegedeeld.
3. Het Algemeen bestuur stelt de uittredingskosten vast.
4. De uittredingskosten voor een Deelnemer betreffen de jaarlijkse bijdrage van bedoelde Deelnemer vermenigvuldigd met het aandeel van de Frictiekosten van de totale deelnemersbijdrage (in procenten), vermenigvuldigd met het aantal maanden dat nodig is om de frictiekosten om te buigen gedeeld door 12;
5. Het aantal maanden dat nodig is om de frictiekosten om te buigen bedraagt voor een Deelnemer in de Grootteklasse:

Ombuigingstermijn frictiekosten		
relatieve deelnemersbijdrage	Grootte Klasse	maanden
< 1%	I	18
1% - <2%	II	21
2% - <3%	III	24
3% - <4%	IV	27
4% - <5%	V	30
5% - <10%	VI	33
10% - <25%	VII	36
25% - 100%	VIII	liquidatieplan

6. Bij gelijktijdige uittreding van meerdere Deelnemers wordt de Grootteklasse per Deelnemer bepaald door de som van de individuele relatieve deelnemersbijdragen van de uittredende Deelnemers.

7. Nadat de uittredingskosten zijn vastgesteld, is de uittredende Deelnemer gehouden om binnen zes maanden de daarin voor de uittredende deelnemer omschreven financiële verplichtingen aan het SVHW te voldoen.
8. Indien een liquidatieplan moeten worden vastgesteld, wordt dit door de accountant van het SVHW gedaan, op kosten van de uittredende Deelnemer.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 | 2514 JS Den Haag
info@vng.nl

Uitgave: mei 2020

vng.nl